

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Decima. De Incomprehensibilitate Dei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

paranda via, solliciti circa peccata & tentationes aliorum. Qui sequuntur, ipsi omnino faciem ejus videre non possunt: Sed sicut Moysi dictum est, posteriora ejus videat. Jumentum, cui insidet, nunquam ad videndum levat oculos: Sed primum est semper in terram. Qui verò adherent ipsi, aliquando videre possunt, sed raptim, & non continue, nec planè dum adhuc sunt in via. Attamen quantum ad alios, ipsi magis facie ad faciem vident: Juxta quod verè de Moysi scriptum est, quia ceteris quidem Prophetis per visiones & somnia, Moysi verò facie ad faciem loquebatur. Quantum ad plenam sanè visionem, nec ipse Moyses, dum viveret in hoc mundo, impetere potuit facie ipsius visionem: Quia sicut ipse ait, non videbit me homo & vivet. Non videbor, inquit, in hac vita: Non videbit quia faciem meam in hac vita, & in processione ista. Et scrm. 31. in Cantica universaliter docet SS. Patres Deum nunquam vidisse, sicuti est: En verba ejus: At talis visio non est vitæ presentis, sed in novissimis reservatur, his dumtaxat qui dicere possunt: Scimus quia cum apparuerit, similes ei erimus, quia videbimus eum sicuti est. Et nunc quidem apparet, quibus vult, sed sicuti vult, non sicuti est. Non sapiens, non sanctus, non Prophetæ videre illum sicuti est, potest, aut potuit in corpore hoc mortali, poterit autem in immortalì, qui dignus habebitur. Alii procul dubio ille modus, quo quondam Patribus crebra illa atq; ambiciosa divina presentie familiaritas dignanter indulta est, quantum nec ipsi, sicuti est, sed sicut dignata est. Nec uno omnibus modo, sed ut ait Apostolus, multisarè multisq; modis: Cum ipse in se sit unus, dicente ipso ad Israel: Dominus Deus tuus Deus unus est. Et hæc demonstratio non quidem communis, sed tamen foris facta est, nimirum exhibitæ per imagines extrinsecus apparentes, seu voces sonantes.

XI.

Probatur illud ipsum ex Sancto Augustino, nam in Epist. 111. inquit: Me scripsisse non pœnitet, quia dixi istius corporis oculos nec videre Deum, nec esse visuros. Causam quippe adjuxi, cur hoc dixerim, ne scilicet Deus ipse corporeus esse credatur, & in loci spatio intervalloq; visibilis. Nihil enim videre aliter istius corporis oculus potest. Ideo me ergò dixisse illud non pœnitet, ne de ipso Deo tam impie sentiamus, ut cum non ubiq; totum, sed per localia spatia divisibilem existimemus. Talia quippe his oculis novimus. Istius namq; corporis oculos dixi non visuros Deum, hoc intuens quòd istius corporis oculi non possunt cernere nisi corpora. Quod repetit l. II. Trinit. cap. 11. & lib. I. cap. 6. dicens: Videri Trinitas humano visu nullo modo potest, sed eo visu videtur, quo jam qui vident, non homines, sed ultra homines sunt. Et lib. I. contr. Maximin. his verbis: Quantum attinet ad ipsam divinam substantiam, omnino est invisibilis. Nam quando se Patribus divinitas ostendebat per subjectam creaturam, se visibilem demonstrabat. Nam per ipsam suam naturam usq; adeo invisibilis est, &c.

XII.
Explicatur
Scripturæ &
Patres.

Opponitur Autoritas S. Augustini & aliorum supra nominatorum P. P. nec non plurimorum aliorum, quorum aliqui colligunt Moysen vidisse Deum, ex illis verbis Num. 12. Annon talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est, ore enim ad os loquor ei, & ex alio loco Exodi 33. ubi cum petierat videre faciem Domini, respondit ipse Dominus: Ostendam tibi omne bonum. Alii colligunt D. Paulum

vidisse essentiam divinam ex 2. ad Corinth. 12. Scio hominem ante annos 14. Alii Adamum ex illo Gen. 2. Immisit Deus soporem in Adam, qui sopor causatus fuit ab intuitiva visione essentia divina. Alii Job propter illa verba Job 42. Auditum auris audivite, nunc autem oculis meus videt te. Confirmatur ex D. 2. d. 3. q. 9. n. 8. qui docet Paulum Deum intuitivè vidisse, ergò. Ad confirmationem Respondeo Doctorem, id tantum ex mente Patrum locutione citatum, & ad ipsum D. Augustinum in positione citatum, quòd fuerit totus problematicus non patet ex aliis locis à me allegatis, aliis autem Patribus oppono similiter alios & signanter Evaristum Papam, qui in Epistola decretali circa finem expressè dicit: quòd bene oportet utiq; ad finem Deum videbunt non sicuti Moyses & alii Prophetæ per enigmata & figuras, sed sicuti est; Unde ad primum locum Scripturæ de Moysi Respondeo ex eo non convinci aliud, quam quòd Moyses ad quoddam speciale genus familiaritatis super omnes alios Prophetas à Deo fuerit elevatus, & quòd apparebat ei in aliquo signo sensibili, in quo tunc non solebat aliis Prophetis apparere; ad locum Exodi primo, licet sufficeret dicere, quòd non promiserit DEUS ostendere ei omne bonum in hac vita. Respondeo quòd in illo ipso loco Dominus ipse videtur significare, quòd non ostenderit se ei intuitivè, ait enim ibi: Non poterit videre faciem meam, & tamen ut aliquoties satis faceret desiderio tam fidelis servi & sinceri amici, addidit: posteriora mea videbis, id est signum aliquod consolatorium faciei meæ.

Dices: Ibidem dicitur, quòd Deus lo-

quebatur facie ad faciem sicuti solent loqui ad amicum suum, ergò. Respondeo, quòd per hoc non significatur, quòd Deum intuitivè viderit, quia aliàs id frustra desideraret loco jam citato, sed significatur potius frequens apparitio Dei coram ipso in signo aliquo sensibili, in quo conversabatur cum illo familiariter.

Ad illud de Paulo Respondeo, licet ad Cœlum Empyreum fuerit elevatus & raptus hoc non probare, quòd Deum intuitivè viderit, imò contrarium videtur posse colligi, per ly audivit arcana verba, in loco citato positum.

Dixi, me de B. V. MARIA nullam habere velle quæstionem, quia licet antecesserit ad incarnationem Verbi nunquam viderit essentiam divinam, pium tamen est credere illam vidisse Deum post Filii incarnationem, & singulariter post resurrectionem, ob acerbitatē compansionem in morte Filii habitam.

QUÆSTIO X.

De Incomprehensibilitate Dei.

Suppono ex dictis de anima, quidam sit cognitio comprehensiva, quo prænotato ad quæstionem

Dico, Deus est incomprehensibilis concipiendi intellectu creato etiam supernaturaliter. Est communis omnium Theologorum. Proba-

Probatur ex Scriptura Jerem. 32. *Magnus consilio & incomprehensibilis Deus.* Job. 11. *Forsitan vestigia Dei comprehendas & usq; ad perfectum omnipotentem reperies.* Rom. 11. *Quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus.* 1. Timoth. 6. *Lucem inhabitat inaccessibleem, quem nullus hominum videt, sed nec videre potest, id est comprehensivè, ut explicat SS. PP. sed revera jam adducta Scripturae loca non probant conclusionem, quia bene intelligi possunt de naturali incomprehensibilitate, sic ut sensus eorum esset, quod viribus naturae aut de potentia ordinaria nemo posset Deum comprehendere.*

II. Probatur secundò Ex concilio Lateran. in cap. Firmiter, ubi videtur definita his verbis: *Firmiter credimus & simpliciter confitemur, quia unus solus, verus Deus, aeternus, immensus, incommunicabilis, incomprehensibilis, omnipotens, ineffabilis.* Sed nec probatio, licet melior sit, quae ab autoritate adduci potest, non convincit, quia patitur eandem explicationem jam supra factam.

III. Dices: Eodem modo dicitur Deus esse incomprehensibilis, quo immortalis & omnipotens, sed de nulla potentia potest esse mortalis, aut non omnipotens, ergo nec comprehensibilis. Respondeo negando majorem: Aliàs Deus se ipsum comprehendere non posset, sicut à se ipso reddi non potest non immortalis, aut non omnipotens, quod est falsum. Confirmatur, licet 1. ad Timoth. 1. eodem modo dicatur de Rege saeculorum, quod sit immortalis & invisibilis, tamen hoc non potest sic intelligi, quod sicut est necessariò immortalis, ita etiam est invisibilis, aliàs à beatis non videretur, ergo licet eodem modo concilium, praedicat de Deo immortalitatem, & incomprehensibilitatem, adhuc intelligi potest loqui de immortalitate & incomprehensibilitate absolute & simpliciter, & de visibilitate respectivè ad potentiam ordinariam.

IV. Probatur tertio Ex autoritate PP. Augustini serm. 36. Verb. Dom. cap. 6. *Quid ergo dicemus fratres, de Deo? Si enim quidvis dicere coepisti, non est Deus. Si comprehendere potuisti, aliud pro Deo comprehendisti. Si quasi comprehendere potuisti, cogitatione tua te decepisti. Hoc ergo non est, si comprehendisti. Si autem hoc est, non comprehendisti. Quid ergo vis loqui, quod comprehendere non potuisti? Item serm. 38. cap. 2. *Dicimus, quam incomprehensibile sit, quod lectum est, tamen lectum est, non ut comprehenderetur ab homine, sed ut doleret homo, quia non comprehendit, & inveniret unde impeditur à comprehensione, & remaneret ea, & inhiaret perceptioni incommutabilis Verbi.* Et cap. 3. *De Deo loquimur, quid mirum, si non comprehendis? Si enim comprehendis, non est Deus. Sit pia confessio ignorantiae magis, quam temeraria professio scientiae. Attingere aliquantum mente Deum, magna beatitudo est, comprehendere autem, omnino impossibile. Ad mentem Deum pertinet, intelligendum est: Ad oculos corpus, videndum est. Sed corpus oculo comprehendere te putas? Omnino non potes. Quidquid enim aspicias, non totum aspicias. Cujus hominis faciem vides, dorsum non vides eo tempore, quo faciem vides. Et quando dorsum vi-**

*des, eo tempore faciem non vides. Non sic ergo vides ut comprehendas, &c. Uno ergo aspectu totum videre non potes. Quid ergo de illo verbo, fratres, dici potest? Ecce de corporibus dicimus subjacentibus oculis nostris, non illa possunt comprehendere aspectu, quia ergo oculus cordis comprehendit Deum? Sufficit ut attingat, si purus est oculus: Si autem attingit, tactu quodam attingit incorporeo, & spiritali, non tamen comprehendit. D. Bernardus quoque asserit serm. 2. de Virgine Deipara, Deum nunc videri & comprehendi posse per incarnationis mysterium secundum Christi scilicet naturam humanam, antea autem dicit incomprehensibilis erat & inaccessibleis, invisibilis, & inexcogitabilis omnino. Sed si semel est incomprehensibilis, semper est, ergo. Probatur minor, quia alioquin mutaretur Deus, quod probò ex D. Augustino serm. 102. cap. 15. dicente: *Regi saeculorum invisibili incorruptibili, &c. Deus solus, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus immortalis, invisibilis, incorruptibilis, non modo visibilis & postea invisibilis, quia non modo incorruptibilis & postea corruptibilis, sicut immortalis semper, sicut incorruptibilis semper, ita & invisibilis semper, si mutatur invisibilitas, metuendum est ne mutetur immortalitas, ergo. Mellifluus verò lib. 5. de confid. cap. 6. expressè dicit, incomprehensibilis est Deus, &c. Adde etiam auctoritatem reliquorum SS. PP. Gregorij 13. Moral. 7. tractantis super illud Job 11. *Forsitan vestigia, &c. ipsi quoque, inquit, electi spiritus visionem tantae celsitudinis perfectè non penetrant, & 11. Habet, inquit, sublimitatem quae ipsorum quoque intelligentiam qui in supernam recepti fuerint congregationem transcendit.* Aug. Epist. 112. cap. 8. *Non quia nemo comprehendit Dei plenitudinem in mente, neque oculis, negandum est mente videri sicuti est, quod nobis promittitur in praemium.* Et Bedae in illud 1. Joan. 3. *Videbimus eum, &c. promittitur, inquit, nobis videre Deum, nam comprehendere concedi non potest.***

Probatur quartò Ratione: Nulla creatura potest habere cognitionem aequè perfectam ac habet ipse Deus, ergo nulla creatura potest comprehendere Deum; probatur consequentia, quia sive capiatur comprehensio rei pro cognitione ipsius sub omnibus formalitatibus & respectibus quos dicit, sive pro cognitione commensurata intelligibilitati objecti, quaelibet ex his esset intensivè infinita, & consequenter formaliter aequè perfecta, ac est cognitio ipsius Dei, ergo si creatura repugnat cognitioni tam perfecta ac est cognitio ipsius Dei, nulla creatura potest comprehendere Deum; sed repugnat, aliàs esset creatura & non esset, quod implicat.

Arguitur: Deus potest intuitivè videri à creatura, ut est de fide, ergo & comprehendit; probatur consequentia, quia ad comprehensionem sufficit, quod tota res videatur ita ut nihil ipsius videntem lateat, ut loquitur Augustinus supra, sed nihil Dei lateat videntem intuitivè, ergo si potest videri intuitivè poterit & comprehendit. R. 1. comprehensionem non sequi ex intuitiva dei visione, aliàs Augustinus non negaret beatis visionem comprehensionem, cum illis concedat intuitivam. Unde in forma Respondeo negando consequentiam, & mudo.

& minorem probationis, quia quam diu non videtur Deus tam perfecte ac videri exigit, tam diu aliquid Dei latebit videntem iuxta mentem Augustini, sed nulla creatura tam perfecte Deum videre potest, ergo nec comprehendere.

QUESTIO XI.

An plures sint Dei?

I. Hæc Questio non est amplius, etiam apud Mediocriter litteraturæ controversa, fuit tamen olim nam Marcion tres Deos, unum visibilem, invisibilem alium, & tertium dæmonem ponebat; Manes duos, bonum scilicet & malum; Tricheitæ ob scripturæ loca, quibus Trinitatis mysterium astruitur, tres Deos asserant, unde post Rabbi Moysen, Henricus docet ex Scriptura solum probari posse dari unum Deum, & consequenter esse mysterium fidei, & naturaliter indemonstrabile esse putat, Doctor tamen noster d. 2. q. 3. per totam septem rationibus naturalibus evidentibus probat unum tantum esse Deum, cum quo etiam ad questionem

II. Dico: Unum tantum est Deus. Est de fide. Unus est Deus.

Probatur primò: Ex Scriptura Deut. 4. v. 35. Dominus ipse est Deus, & non est alium præter eum. 6. v. 4. Audi Israël Dominum Deum noster Dominus unus est. Marci 12. Unus est Deus, & non est alium præter eum. 1. Corinth. 8. Scimus quod nullus est Deus præter unum. Idem probatur ex Symbolo Nicæno & S. Athanasii, &c.

III. Dices: In præfatis Scripturæ locis dicitur unus esse Deus, sicut dicitur quod Ecclesia est una, sed unitas Ecclesiæ non facit quin constet pluribus partibus, ergo. Respondeo negando majorem, quia Deus non est nomen impositum ad significandam collectionem, sicut est ly Ecclesia, ut patet, quia secundum adversarios ipsos ly Deus prædicatur de uno solo, sic Manichæi dicunt, quod Deus bonus est Deus, & similiter Deus malus est Deus, Ecclesia autem de uno solo prædicari non potest.

IV. Probatur secundo Authoritate SS. PP. Augustini lib. de vera Relig. cap. 43. ubi ait: Ipsum est unum principale: Non enim habet aliud hic, aliud alibi, aut aliud nunc, aliud postea, quia summe unum est Pater veritatis. Et lib. de unit. Trin. cap. 1. Unus Deus Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, invisibilis, incomprehensibilis, inenarrabilis, inviolabilis, incoquinabilis: Ipse lumen verum, vita, & veritas, bonus, summus, & quæcumq; de illo humanus sermo poterit enuntiare. Itaque unitati substantiæ Dei non repugnat Trinitas Personarum. Quia, (ut iterum ait S. P. N. lib. 6. Trin. fin.) in illa summa Trinitate tantum est una, quantum tres simul, nec plus aliquid sunt due, quam una. Et in se infinita sunt. Ita & singula sunt in singulis, & omnia in singulis, & singula in omnibus, & omnia in omnibus, & unum omnia. Qui videt hoc vel ex parte, vel per speculum, & in enigmate, gaudeat cognoscens Deum, & sic Deum honoret & gratias agat. Qui autem non videt, tendat per pietatem ad videndam, non per cæcitatem ad calum-

mandum: Quoniam unus est Deus, sed tamen Trinitas. Nec confuse accipiendum est, ex quo omnia, per quem omnia, in quo omnia: Nec dicitur multa, sed ipsi gloria in secula seculorum. Bernardi lib. 7. de confid. cap. 7. ubi dicit: Tam simplex Deus, quam unus est. Est autem unus, & quomodo aliud nihil. Si dici potest, unissimus est. Trinitas est, tamen Deus. Quid ergo? Deservimus quod dictum est de unitate, quia inducimus Trinitatem? Non, sed statuimus unitatem. Dicimus Patrem, dicimus Filium, dicimus Spiritum Sanctum, non tamen tres Deos, sed unum. Quid sibi vult iste, (ut sic loquar) absq; numero numerus? Si tria, quomodo non numerus? Si unum, ubi numerus? sed habeo, inquit, quod numerem, & quid non numerem. Substantia una est, personæ tres sunt. Quid miram, quid vel obprobrium in hoc? Nihil, si personæ seorsim a substantia cogitentur. Nunc vero cum tres illæ personæ illa substantia sint, & illa una substantia tres illæ personæ, quis numerum negat? Nam vere tres sunt. Quæ numerer tamen? Nam vere unum sunt. Aut sibi facile explicatu id putas, dicendo tres, dicitur quid numerasti? Naturas? Una est. Essentias? Una est. Substantias? Una est. Deitates? Una est. Non hæc, sed personas numero, inquit. Quæ non sunt, illa una natura, illa una essentia, illa una substantia, illa una divinitas? Catholicus es, minime hoc dabis. Et cap. 8. ait: Personarum proprietates, non aliud quam personas, ipsasq; non aliud quam unum Deum, unam divinam substantiam, unam divinam naturam, unam divinam & summam Majestatem fides Catholica confitetur. Numeri ergo, si potes, aut sine substantia personas, quæ ipsa sunt: Aut sine personæ proprietates, quæ ipsæ sunt. Aut si divideri qui constet vel personas a substantia, vel proprietates a personis, nescio quomodo Trinitatis se profiteri cultorem possis, qui in tantam rerum numerositatem excesseris. Dicimus itaq; tres, sed non ad præjudicium unitati. Dicimus unum, sed non ad confusum Trinitati. Neque enim nomina vacua sunt, nec absq; significantiæ casse voces. Querit quis, quomodo illud Catholicum esse dicimus, possit esse? Iustificat et tenere sic esse. At que hoc non rationi perspicuum, nec tamen opinioni ambiguum, sed fidei perspicuum, Sacramentum hoc magnum est, & quidem venerandum, non scrutandum. Quomodo pluralitas in unitate, & hæc unitate, aut ipsa in pluralitate? Scrutari hoc temeritas est; credere pietas est: Nolle vitæ, & vitæ æterna est.

Probatur secundo Ratione, primò non sunt multiplicanda entia sine necessitate, &c. sed, &c. ergo, &c. major est evidens, probatur minor, tum quia nec minima ratio aut necessitas illos multiplicandi ostenditur ab Adversariis, cum omnia, quæ per plures Deos fieri possunt, unus idemq; Deus operari posset, alias non esset infinitæ virtutis, seu potentie, & consequenter nec Deus.

Confirmatur primo: Quia quæ ratione darentur tres dii, darentur etiam infiniti, sed infinitus Deorum numerus est inutilis, ergo & binarius, vel ternarius, minor est certa, probatur ergo major, tum quia non est potior ratio, cur admitterentur tres, & non infiniti; tum etiam, quia si essent tres, necessarii etiam essent infiniti, quia nullus est determinatus numerus individuorum alicujus speciei, ultra quem non posset produci aliud individuum ejusdem